Hvad er et ordsprog?

Forfattere: Kristine Böhm Nielsen
Redaktør: Thomas Brahe
Faglige temaer: Ordsprog, Symbolik
Kompetenceområder: Fortolkning, Læsning

Introduktion:
Denne aktivitet har til formål at aktivere elevernes forforståelse og gøre dem klar til at læse Bent Hallers novelle 'Lidt har også ret'. Eleverne lærer gennem denne øvelse, hvilke særlige virkemidler forfatteren Bent Haller benytter, samt hvilken effekt de har på læseren.

Aktivitet med dialogoplæg og billeder

1 For at spore eleverne ind på tematikken startes der med en drøftelse i plenum omkring, hvad et ordsprog egentlig er for noget.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Er der nogen, der ved, hvad et ordsprog er? Hvor har I tidligere stødt ind i ordsprog? Kender I nogle ordsprog? Hvad gør brugen af ordsprog i en kommunikationssituation? Hvorfor siger man ikke bare tingene ligeud i stedet for at tale i ordsprog?

2 Bed herefter eleverne diskutere to og to, hvad ordsproget i titlen "Lidt har også ret" mon går ud på (udtryk for nøjsomhed).

"Lidt har også ret" er også et ordsprog - ligesom dem, vi lige har snakket om. Hvad, tror I, det betyder, når man siger ordsproget "Lidt har også ret"? I hvilken situation bruger man det?

3 Vis også gerne Cato Thau Jensens forsideillustration til novellen (kopiark 1b). Eleverne kan bruge forsiden til at diskutere titlen op mod.

4 Vis derefter Cato Thau-Jensens illustration (kopiark 1) fra historien, der forestiller en forslugen fisk, der spiser brunt kød med en gaffel. Bed eleverne diskutere, hvad illustrationen forestiller (udtryk for grådighed). Og hvordan det hænger sammen med ordsproget?

Prøv at beskrive, hvad I kan se på billedet. Hvilken stemning, synes I, billedet udtrykker? Hvordan synes I, billedets udtryk hænger sammen med titlen? -> Billedet og titlen udtrykker noget nærmest mostridende, hvilket stiller spørgsmål til forfatterens troværdighed - for kan vi stole på teksten , når billedet udtrykker noget helt andet? Hvorfor, tror I, forfatteren har valgt sådan en illustration? -> Måske for at give et vink om, at vi ikke kan stole (bogstaveligt) på alt, vi læser i denne novelle?

Forberedelser

- Udprint kopiark 1 (Cato Thau-Jensens illustration) – én til hvert makkerpar
- Husk at låne eller kopiere novellen 'Lidt har også ret', så alle elever har adgang til et eksemplar. Novellen kan findes i antologien 'Til hjertet flyver" af Bent Haller (2006).

Læringsmål

Denne aktivitet har til formål at aktivere elevernes forforståelse og gøre dem klar til at læse Bent Hallers novelle 'Lidt har også ret'. Eleverne lærer gennem denne øvelse, hvilke særlige virkemidler forfatteren Bent Haller benytter, samt hvilken effekt de har på læseren.

Fra Fælles Mål for faget Dansk sigtes mod følgende sæt af færdigheds- og vidensmål (7. -9. klasse) fra hhv. kompetenceområdet Læsning:

Sprogforståelse (Fase 3):

- Eleven kan anvende ord og udtryks betydning til at forstå komplekse tekster
- Eleven har viden om ordvalgets betydning for budskabet

Uddybende

Kannibalisme som tema i eventyr

I skønlitteraturen optræder kannibalisme særligt inden for eventyr- og horrorgenren samt i den fantastiske fortælling. I Brdr. Grimms folkeeventyr om Hans og Grete, Den lille Rødhætte og Røverbruden er fortællingens hovedpersoner tæt på at blive ædt. Uhyggen er total, for hovedpersonerne ved ikke, hvorfor de er blevet fanget, og hvad der skal ske dem. Læseren kan derimod godt fornemme den overhængende fare, de befinder sig i, hvilket kan skabe en utryg og "mareridtsagtig" stemning.

Hovedpersonerne i eventyr er ikke bare i fare for at blive ædt. Det sker også, at de bliver narret til at spise en af deres nærmeste. I en gammel version af Rødhætte (Delarue) snydes Rødhætte af ulven til at drikke en tår og spise en bid af sin egen bedstemor. Bagefter bliver Rødhætte selv fortæret. Det er heftige sager.

Men som så ofte i eventyr er ingenting, som det ser ud, og kannibalisme kan ofte tolkes symbolsk som et udtryk for noget dybereliggende, der er på spil i fortællingen.

Symboler og billedsprog i litteraturen

I litteraturen bruges symboler og billedsprog til vække særlige følelser, fornemmelser og stemninger hos læseren. Det stemningsvækkende billedsprog udtrykker ofte hovedpersonens indre psykologiske tilstand eller på motivet i fortællingen, som læseren derved sanser på egen krop gennem oplevelsen af de sproglige billeder. I eventyr optræder fx overnaturlige væsener såsom som trolde, drager og hekse som - det er i hvert fald ofte tilfældet inden for mere psykoanalytiske tolkningsrammer - symboler for hovedpersonens frygt for at overgå fra et livsstadie til et andet (fra barn til voksen). Selve det at blive ædt kan ses som et billede på, at nogen udnytter dig i ekstrem grad - du bliver simpelthen fortæret med hud og hår. Og omvendt kan det at spise andre betyde, at man stræber umætteligt og begærligt efter noget (guld, sex, at overtage ungdommens skønhed og kraft etc.).

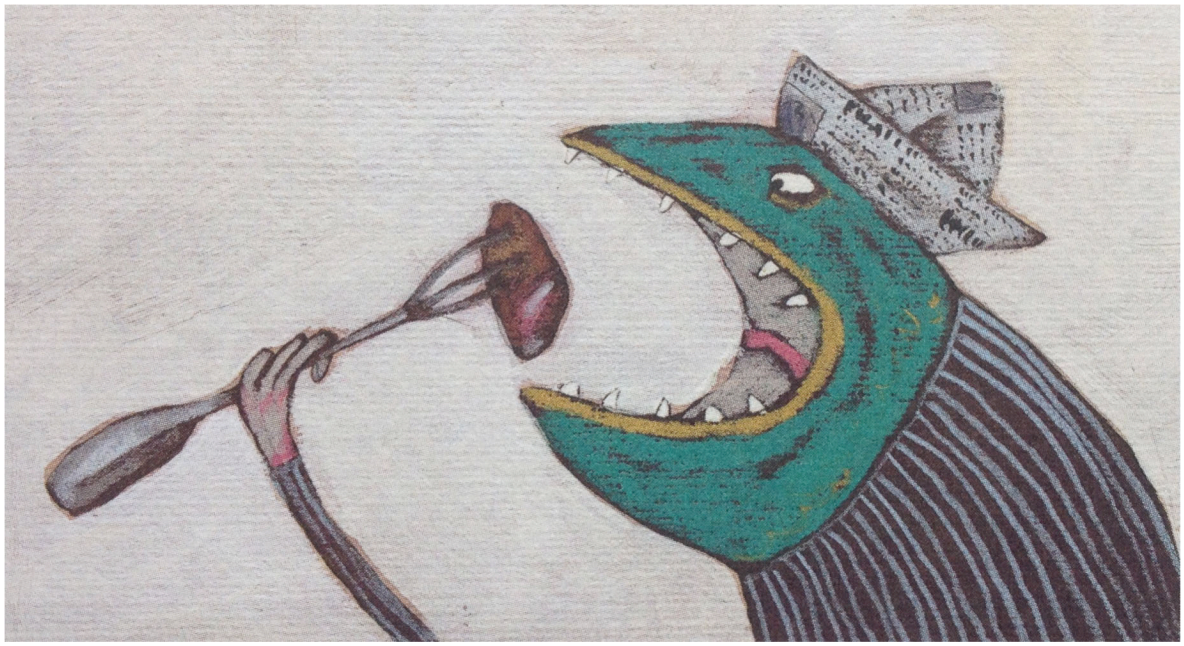
Kopiark

Kopiark:
Kopiark 1 - Forløb_Kannibaler og billedsprog i litteraturen - Aktivitet_Hvad er et ordsprog.pdf
Kopiark 1b - Forløb_Kannibaler og billedsprog i litteraturen - Aktivitet_Hvad er et ordsprog.pdf

Kopiark 1

Illustration af Cato Thau Jensen fra "Lidt har også ret"

- Tilladelse til gengivelse af illustration er indhentet fra forlag og tegner.

@ Cato Thau Jensen – illustration fra Bent Hallers novelle "Lidt har også ret".

Bent Haller: *Lidt har også ret*, i *Til hjertet flyver* (2006), Høst & Søn

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Kopiark 1b

Illustration af Cato Thau Jensen fra "Lidt har også ret"

- Tilladelse til gengivelse af illustration er indhentet fra forlag og tegner.

@ Cato Thau Jensen – illustration fra Bent Hallers novelle "Lidt har også ret".

Bent Haller: *Lidt har også ret,* i *Til hjertet flyver* (2006), Høst & Søn

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv